

Душан М. РАДОЊИЋ*

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре

ИЗРАЕЛСКА ПРЕЕМИТИВНА УПОТРЕБА ВОЈНЕ СИЛЕ У ШЕСТОДНЕВНОМ РАТУ 1967. ГОДИНЕ

Апстракт: Доступна домаћа и страна литература која се бави преемитивном употребом војне силе је јединствена у ставу да напад војске Израела на оружане снаге Египта, Сирије и Јордана који се десио 5. јуна 1967. године представља један од најбољих примера ове војне тактике. Полази се од политичких и војних аспеката који утичу на институционални процес доношења одлуке о употреби преемитивне војне силе, а који су универзалног карактера односно који су карактеристични за све државе. Ови политички и војни аспекти су затим упарени са конкретним догађајима из маја и јуна 1967. године ради њиховог стављања у одговарајући историјски контекст. Ради објашњења мотива и механизма доношења одлуке Израела да преемитивно нападне своје противнике користимо теоријски појам „призме ставова“. На крају истичемо посебну улогу теоријског појма који је у страниој научној литератури означен као „траума или синдром Холокауста“, сматрајући да он представља *differentia specifica* израелске „призме ставова“ у односу на све остале државе.

Кључне речи: преемитивни рат, Израел, Блискоисточни сукоб, призма ставова, Холокауст.

УВОД

Преемитивна употреба војне силе подразумева употребу војне силе са намером да се непосредно предухитри агресија друге државе, за коју се верује да само што није уследила. У доступној стручној литератури се најчешће као школски пример преемитивног рата наводи израелско - арапски рат из 1967. године. Ратни сукоб је започео изненадним израелским ваздушним нападом после више од две недеље египатског и сиријског гомилања трупа на граници са Израелом. „Јунски рат“, односно „Шестодневни рат“ је трајао свега 6 дана и у њему су оружане снаге Израела уништиле здружене армије Египта, Јордана, Сирије и трупе њихових савезника.

Циљ нашег рада је да представимо најзначајније аспекте процеса доношења политичке и војне одлуке државног руководства Израела да 5. јуна 1967. године преемитивно употреби војну силу. Преглед доступне научне литературе показује да су се преемитивни војни напади у историји дешавали доста ретко због сложености процеса доношења таквих одлука. Оне увек почивају на бројним политичким и војним

* Помоћник министра. Докторант на Факултету политичких наука у Београду. radonjic.dusan85@yahoo.com

аспектима који због своје осетљивости могу лако да постану ризици и ограничења која државни врх одговоре од употребе војне силе. Међутим, то се са државним руководством Израела 1967. године није десило. Желимо да покажемо који су то политички аспекти превагнули у процесу доношења одлуке, стављајући све остале политичке и војне ризике у други план. Поред разматрања уобичајених елемената процеса доношења државних одлука о преемптивної употреби војне силе, истичемо „синдром Холокауста“ који сматрамо посебношћу трајно утканом у стратешку, безбедносну и политичку колективну свест државне елите Израела од његовог оснивања до данас.

ПРЕЕМПТИВНА И ПРЕВЕНТИВНА УПОТРЕБА ВОЈНЕ СИЛЕ

Преемптивна употреба војне силе почива на уверењу да противник само што није извршио напад, и да је у тим условима боље напасти први.

Преемптивни рат подразумева предухитрујућу употребу оружане силе у циљу благовременог стицања повољне стратегијске позиције у односу на непријатеља, који се налази у последњој фази непосредних припрема за отпочињање оружане агресије или другог облика војног (оружаног) деловања на тлу државе која предузима преемптивне акције (Бериша, Цветићанин 2018: 41).

Овакав напад је пожељан зато што потенцијално може да представља разлику између победе и пораза, као и због тога што долазећи сукоб може да, у смислу људских живота и инфраструктуре, учини мање штетним по страну која нападне прва (Mueller 2006: xii). Преемптивна употреба војне силе оставља могућност да се иступа са морално супериорније позиције, јер се сматра да се врши нужна самодбрана (Flynn 2008: 2).

Превентивни војни сукоби се покрећу као одговор на мање непосредне претње по неку државу. Превентивни ратови нису руковођени жељом да се у оквиру непосредног сукоба нанесе први (предухитрујући) удар, већ да се сам војни сукоб деси онда када то највише одговара држави која га покреће (Mueller 2006: xii). Ови војни сукоби се јављају као последица значајних и видљивих промена равнотеже у политичким, економским, војним, обавештајним и другим односима између супростављених држава. Држава чија војна, економска или политичка моћ значајно опада води се логиком да је боље да се војни сукоб деси док су услови за њену победу још увек повољни.

У основи сваког превентивног рата се налази јасна жеља државе превентор да правовремено спречи нежељену промену у дистрибуцији и балансу укупне моћи, па тако и војне, на начин да се потенцијални, будући „изазивачи“ постојећег *statusa quo* војно поразе пре него што се расподела моћи промени у његову корист (Бериша, Цветићанин 2018: 45).

У питању може да буде и очекивање да ће противник развити нуклеарне способности, односно неку нову значајну офанзивну или дефанзивну војну способност која ће фундаментално променити однос снага. Држава која се суочава са озбиљним падом своје економске или војне моћи у односу на државе које сматра

непријатељским, доноси одлуку да је боље ући у војни сукоб који ће ту промену односа снага зауставити или одложити (Mueller 2006: 8).

Државе морају да донесу одлуку о преемптивном војном нападу под значајно већим временским ограничењима него приликом покретања превентивног рата. Потреба да се хитно донесе одлука да ли примити напад на себе или напасти први је значајна разлика између преемптивног и превентивног (Mueller 2006: 21). Можда најзначајнија разлика је што по међународном праву преемптивни војни напади могу представљати дозвољену употребу војне силе у самоодбрани у складу са Повељом Уједињених нација, док превентивни напади то никада не могу да буду.

ПОЛИТИЧКИ АСПЕКТИ ПРОЦЕСА ДОНОШЕЊА ОДЛУКЕ О ПРЕЕМПТИВНОМ КОРИШЋЕЊУ ВОЈНЕ СИЛЕ

Преплетеност војних и политичких аспеката код преемптивних ратова је изузетно велика, што упућује на нужност постојања високог степена координације између цивилног и војног врха државе. У литератури се овај однос најчешће поједностављено означава као однос између политичара и генерала. Идеално би било да генерали знају шта политичари имају на уму и у ком правцу се креће процес доношења одлука. Отворена комуникација је веома битна, јер у доба кризе политички врх државе често сакрива своје намере кроз намерно давање нејасних или двосмислених изјава на које војни врх не сме да се ослања. Чак и ако се отворено говори о преемптивном коришћењу војне силе, свеједно је потребно војном врху на време саопштити крајње намере како би успео да на најбољи начин припреми оружане снаге за његово успешно извођење (Mueller 2006: 118). Са друге стране, обавеза је генерала да политички врх континуирано обавештавају о стварним могућностима и способностима војске (Mueller 2006: 118).

У реалности, ситуација зна да буде доста другачија. Односи између политичког и војног врха државе су често лоши, некада и до те мере да се могу означити као антагонистички (Laron 2017: 3). Гај Ларон даје опширан преглед научне литературе на тему цивилно-војних односа показујући да је заправо очекивано да постоје сталне тенденције разилажења у ставовима политичког и војног врха државе. Ове тенденције произилазе из различитих политичких погледа на начин решавања међудржавних спорова, животног искуства и различитих друштвених улога војних и цивилних власти (Laron 2017: 314-315).

Важна специфичност политичког система Израела је то што његове одбрамбене снаге поседују значајну политичку моћ и утицај. Узрок томе су историјске околности, тј. чињеница да је Израел од тренутка свог оснивања био приморан да се војно брани од агресивних намера својих суседа. Ако посматрамо 1967. годину и мање од 20 година постојања израелске војске, видимо да је већ учествовала у два конвенционална војна сукоба и хиљаде мањих ватрених окршаја. Истакнути војни заповедници су по правилу након завршетка војне службе улазили у политику и заузимали истакнуте политичке положаје. Све ово је условило да се почетком 60их година XX века води отворена борба за политичку моћ између цивилних и војних власти у Израелу (Gluska 2007: 4-8).

Безбедносна криза која је претходила рату почела је тако што су египатске трупе 15. маја 1967. године у великом броју почеле да улазе на Синајско полуострво и да се концентришу према граници са Израелом (Bregman 2016: 69-72). Израелски премијер Леви Ешкол је покушао да Гамалу Абделу Насеру остави довољно маневарског простора да достојанствено одустане од гомилања трупа на Синају. У сврху деескалације су са војне параде поводом прославе Дана независности Израела у значајној мери изостале тенковске и друге оклопне јединице, које су после авијације сматране најјачим оруђем израелске војске (Oren 2002: 61-64). Изгледа да је Насер ово схватио као израелску слабост, јер је 19. маја захтевао да се УН мировне снаге моментално повуку са Синаја¹, а 22. маја је блокирао Тирански мореуз за израелске бродове.² Премијер Леви Ешкол је одлучио да настави са политичким деескалирањем кризе тако што је у наредна два обраћања Кнесету веома благо говорио о поморској блокади и њеним последицама (Flynn 2008: 188). Ешколова влада је истовремено настојала да добије гаранције САД о директном учешћу у одбрани Израела у случају арапског напада.

Почев од 15. маја када су прве египатске трупе ушле на Синај, до 25. маја када је министар спољних послова отишао у Вашингтон, број египатских трупа на граници са Израелом је прво нарастао на 35.000, а затим на око 100.000 људи и 900 тенкова. Сирија је истовремено на северној израелској граници извршила концентрисање око 75.000 војника и 400 тенкова, док је Јордан распоредио 32.000 људи и 300 тенкова. Коалиција арапских држава је бројчано надјачавала Израел у мобилисаном људству 2:1, а у броју тенкова и авиона 3:1 (Flynn 2008: 185).

Политички приступ решавању кризе готово од почетка није имао подршку израелског генералштаба, који се залагао за одлучну употребу војне силе (Gluska 2007: 74-76). Сматрано је да је арапска страна својим потезима одавно прешла црвену линију и да ситуација мора да се реши искључиво војним путем. По њима главна безбедносна претња по Израел није произилазила из економске штете настале блокадом Тиранског мореуза, нити из конкретног броја египатских војника на Синају. Највећа штета је била нанета способности војног одвраћања непријатеља, а са њом дугорочно читавај израелској безбедносној стратегији. Чак и да не буде испаљен ниједан метак, чак и да се услед преговора Насер убеди да повуче војску, стратешка и политичка победа би и даље биле његове. Израелска способност да војно одврати агресивне суседе би била потпуно уништена, јер би било који арапски лидер у будућности оправдано мислио да може да уради исто и прође некажњено (Gluska 2007: 260-263).

Чак ни после америчког одбијања да војно подржи Израел и одуговлачења око обезбеђивања слободне пловидбе, премијер Ешкол није желео да попусти под притиском свог војног врха и одобри преемитивну употребу војне силе (Brecher 1980: 151). Своје виђење односа цивилних и војних власти, премијер Ешкол је агресивно изнео на седници израелског Генералштаба 28. маја 1967. године:

1 После арапско-израелског рата 1956. године, на Синајском полуострву је распоређен UNEF контингент са задатком раздвајања две војске и надгледања примирја. Део контингента Уједињених нација су чинили и војници ЈНА.

2 Слобода пловидбе кроз Тирански мореуз је још 1956. године од стране Израела дефинисана као повод за рат (*casus belli*).

Требало вам је још оружја? У реду. Хтели сте још 100 авиона? Добили сте их. Добили сте и тенкове... Али нисте добили све ово да би могли да седнемо једног дана и кажемо - сад можемо да уништиме египатску војску, и то идемо да урадимо (Laron 2017: 267).

Поред односа врховних војних и цивилних власти, политички аспекти који утичу на доношење одлуке о преемитивној употреби војне силе су и међусобни односи између политичких странака и других чиниоца. Противничка војска ће можда напасти, али то се никада не може рећи са апсолутном сигурношћу, тако да увек постоји макар један проценат шанси да до ратног сукоба не дође. Међутим, након преемитивног напада рат постаје неизбежан, и отвара се питање политичке и моралне одговорности за сопствене грађане који страдају у том сукобу. Као унутрашње политичко ограничење могу се јавити тешкоће у мобилизацији домаће популације за рат, што може додатно довести до оклевања (Schweller 1992: 238). Иста одговорност постоји и за непотребно страдале војнике и цивиле, јер је политички врх државе оклевао да нападне први. То значи да процене о предностима преемитивног удара нужно морају да инкорпорирају могуће политичке последице по доносиоце одлука (Mueller 2006: 35).

У мају 1967. године у Израелу су се десила велика политичка превирања која су одличан пример степена политичке сложености током безбедносних криза. Наиме, премијеровим руковођењем кризе није била задовољна ни политичка опозиција, ни његови коалициони партнери, а на крају ни руководство његове странке. А сви они су од њега тражили различите ствари. Опозициона странка левог центра РАФИ је тражила да Ешкол задржи место министра одбране, а да место премијера да њиховом лидеру Давиду Бен-Гуриону. Отац оснивач државе Бен-Гурион, је сматрао да Израел не може сам да победи и да никако не треба да напада први. Опозициони блок либерала ГАХАЛ је предложио стварање владе националног јединства у коју би ушли заједно са РАФИ. Ешколови коалициони партнери, религиозни ционисти деснице из странке МАФДАЛ, су тражили да се прихвати предлог ГАХАЛ-а, под претњом изласка из владе (Laron 2017: 95-105, 261-278). На крају, руководство Ешколове странке МАПАИ је готово једногласно од њега тражило да место министра одбране, а са њим *de facto* и иницијативу за решавање кризе, уступи ратоборном Моше Дајану. Нашавши се у безизлазној унутрашњој политичкој ситуацији, остављен без гаранција САД, притиснут од стране генерала да ће бити крив за уништење Израела, под притиском своје странке - премијер Леви Ешкол је попустио (Brecher 1980: 157-159). Влада националног јединства са Моше Дајаном као министром одбране је формирана касно увече 1. јуна (Teveth 1972: 329-331). Израел је 5. јуна рано ујутру кренуо у рат.

Преемитивна употреба војне силе по правилу повлачи са собом и значајне политичке ризике у међународним односима државе, посебно када се остатку међународне заједнице конкретна претња не чини толико кредибилном или непосредном. Међународни политички ризици и последице могу да буду већи од војних користи, што угрожену државу може да одврати од задавања првог удара. То се десило Израелу у Јомкипурском рату 1973. године, када је дозволио да буде нападнут први. Услед изузетног геополитичког значаја Блиског истока, Израел је 1967. године је стално морао да узима у обзир хладноратовску затегнутост између САД и СССР.

У међународном правном поретку постоје правне норме које стриктно забрањују употребу силе сматрајући је агресијом, тако да државе које нападну прве чак и ако воде у суштини одбрамбени рат, могу бити означене као агресори и насилиници. У најбољем случају државе умањују своју способност да стварају савезе, а у најгорем случају покрећу стварање међународних коалиција против себе (Mueller 2006: 30).

ВОЈНИ АСПЕКТИ ПРОЦЕСА ДОНОШЕЊА ОДЛУКЕ О ПРЕЕМПТИВНОМ КОРИШЋЕЊУ ВОЈНЕ СИЛЕ

Војни аспекти процеса доношења одлуке о извођењу преемптивног напада се могу груписати у две главне стратешке варијабле: очекивану предност коју први удар треба да створи и степен извесности непријатељског напада. Конкретна предност за коју се очекује да настане преемптивним војним нападом чини оно што се у стручној литератури означава термином „предност првог удара“ (Mueller 2006: 32). Као што смо већ навели, предност првог удара може бити таква да чини разлику између победе и пораза. Чак и ако није одлучујућа, почетна предност свеједно може бити велика и значајна за коначни исход рата. Уколико стратегија преемптивног војног напада обећава много више бенефита од стратегије одбране онда ће и „предност првог удара“ бити велика сама по себи (Mueller 2006: 34).

Израелски војни стратеги су 1967. године били веома самоуверени по питању својих способности и огромне „предности првог удара“ коју израелска војна авијација може да створи. Та предност је обећавала потпуно уништење египатског војног ваздухопловства и остваривање апсолутне ваздушне супериорности у свега неколико сати. Самоувереност није била без покрића. План истовременог удара по свим војним аеродромима у Египту је већ био увежбаван годинама у највећој тајности.³ Увежбаван је лет на изузетно малим висинама како би се избегла детекција радаром. Свака ловачка ескадрила је годинама увежбавала уништавање циљева на аутентичној макети египатског аеродрома, које ће заправо гађати тог 5. јуна 1967. године. Сваки израелски пилот је имао додељен само један циљ на конкретном аеродрому, чије је уништење заправо увежбавао годинама. У ту сврху је знао напамет комплетан распоред конкретног египатског аеродрома на којем се циљ налазио (Aloni 2019: 10-30). Висок степен организације и увежбаности је омогућио Израелцима да у прва три сата напада униште укупно 286 од 420 египатских војних авиона, од чега већину на земљи. Погинула је трећина египатских пилота, а 13 војних аеродрома и 23 радарске станице су избачене из строја услед оштећења (Oren 2002: 174-178).

Други важан војни фактор приликом одлучивања о извођењу преемптивног удара је степен извесности непријатељског напада. Увек се поставља питање да ли је напад неизбежан или га је некако могуће спречити. Што је војни напад противника извеснији, мањи ће бити простор за његово одвраћање. У ситуацијама када

3 Шифровано име операције је било „Фокус“.

не постоји сумња да је непријатељски напад неизбежан и да никакве мере одвраћања не могу да га спрече, неупоредиво је лакше одредити се за преемитивну употребу војне силе (Mueller 2006: 36).

Карл Муелер наводи да је потребно да буду испуњена два услова да би се непријатељски напад сматрао неизбежним. Прво, противник мора да буде одлучан у намери да изврши напад, односно потребно је да јасно искаже своје одређење за улазак у ратни сукоб. Друго, не сме да постоји могућност да се напад спречи било средствима одвраћања, било спољном политичком интервенцијом (Mueller 2006: 37).

Египат је своју намеру да нападне Израел непосредно показао кроз више радњи као што су масовно концентрисање трупа, блокада Тиранског мореуза за израелске бродове, и протеривање мировних трупа УН са линије раздвајања са Израелом. Подсећамо да су у том тренутку Египат и Израел у континуираном стању зараћености од 1948. године. Највиши државни и религијски лидери Египта, Сирије, Ирака, Саудијске Арабије и ПЛО-а су упућивали директне вербалне претње јеврејском народу порукама о „истребљењу“, „уништењу“, „искорењивању“, „брисању са мапе“, „бацању у море“ (Jovanović, Radonjić 2021: 49-50).

„ПРИЗМА СТАВОВА“ И „ТРАУМА ХОЛОКАУСТА“

Мајкл Брехер је 1972. године дефинисао такозвану „призму ставова“ у оквиру које се у израелској спољној политици доносе државне одлуке. По њему: „сваки доносилац одлука у спољној политици оперише у оквиру контекста одређених психолошких предиспозиција. Оне (предиспозиције) се састоје од друштвених фактора који произилазе из кумулативног историјског наслеђа (као што су нпр. идеологија и традиција), и од фактора личности - идиосинкратских особина доносиоца одлука које нису производ конкретне друштвене позиције на којој се он налази. Спојене заједно, оне чине „сочива“ или „призму“ кроз коју се у очима државне елите филтрира перцепција окружења (Brecher 1972: 11).

Од настанка Израела до данас, „призма ставова“ израелске државне елите увек је садржала елемент који се у литератури означава као „траума или синдром Холокауста“ најкраће објашњен као страх поводом угрожености опстанка Израела и понављања масовног политичког убијања Јевреја (Brecher 1972: 39; Jovanović, Radonjić 2021: 43-47). То значи да од оснивања Израела 1948. године па до данас, процес доношења најважнијих државних одлука се налази под сталним утицајем искустава Другог светског рата у којем је 6 милиона Јевреја убијено у немачким логорима смрти.

За време трајања кризе 1967. године „синдром Холокауста“ је код највиших државних функционера отворено показиван. У свом писму премијеру СССР Алексеју Косигину, премијер Ешкол пише: „Пре свега 25 година трећина јеврејског народа је уништена од стране убилачких снага нациста. Свега 19 година је прошло од како су преживели успели да издејствују своју независност и почели да обнављају рушевине националног постојања...“ (Brecher 1980: 38). Израелски министар спољних послова Аба Ебан у обраћању у Савету безбедности УН каже:

Држава која је данас угрожена претњама колективног убијања, је заправо последње уточиште људи који су видели како 6 милиона њихових синова бива истребљено од стране моћног диктатора две деценије раније (Brecher 1980: 38).

Голда Меир је такође дала своју подршку ставу да је избор Израела у кризи 1967. био да „живи или да нестане“. Она је изјавила да би Арапи, да су којим случајем победили, извршили нови геноцид над Јеврејима (Brecher 1980: 39). Исти став је наведен у Одлуци израелског кабинета о покретању рата 4. јуна 1967. године у којем се каже да су се: „...армије Египта, Сирије и Јордана разместили за моментално почињање агресије, угрожавајући сам опстанак државе“ (Brecher 1980: 95).

На почетку кризе у мају израелски државни врх јесте препознао озбиљност ситуације, али је сматрано да је ратни сукоб могуће избећи. Једном када је страх од тоталног уништења Израела постао доминантан став у „призми ставова“ чланова израелског војног и државног врха, преемптивна употреба војне силе против Египта и Сирије су неповратно постали неминовност.

ЗАКЉУЧАК

Доношење одлуке да се преемптивно употреби војне силе никада није једноставан политички избор. Пред једним таквим избором се 1967. године нашао Израел, тражећи одговор на претњу војном агресијом од стране три своја суседа. Описали смо најзначајније политичке и војне аспекте који се узимају у обзир у таквим околностима. Међутим, под утицајем „трауме Холокауста“ праг толеранције израелских државника на арапске претње колективним уништењем народа и државе је одувек био изузетно низак. Када се египатска војна претња акумулирала до нивоа да је постала реална претња, израелски државници су се вођени осећајем смртне угрожености државе и народа, одлучно и ефикасно обрачунали са том претњом. Заправо толико ефикасно да је овај ратни сукоб заузео истакнуто место у историјату конфликта због апсолутне победе Израелаца и брзине којом су је остварили, али и због свих негативних последица које су произашле из нереалних израелских политичких апетита у виду територијалног проширења.

ЛИТЕРАТУРА

- Aloni 2019: Shlomo Aloni. *Six-Day War 1967: Operation Focus and the 12 hours that changed the Middle East*. Osprey Publishing.
- Бериша, Цветићанин 2018: Хатица Бериша, Невен Цветићанин. „Преемптивна и превентивна употреба војне силе у међународним односима“. Београд: *Култура јулиса*, стр 39-52.
- Brecher 1972: Michael Brecher. *The Foreign Policy System of Israel: Setting, Images, Process*. Connecticut: Yale University Press.
- Brecher 1980: Michael Brecher. *Decisions in Crisis: Israel 1967 and 1973*. Berkley: University of California Press.
- Bregman 2016: Ahron Bregman. *Israel's Wars: A history since 1947*. London: Routledge.
- Flynn 2008: Matthew J. Flynn. *First Strike: Preemptive War in Modern History*. New York: Routledge.
- Gluska 2007: Ami Gluska. *The Israeli Military and the Origins of the 1967 War*. New York: Routledge.

- Jovanović, Radonjić 2021: Dejan Jovanović, Dušan Radonjić. „Israeli State-Building Idea As Defense Against Antisemitism“. *Synagogues and Jewish Heritage in Southeastern Europe - International Scientific Proceeding*, Ur. Rastislav Stojaković. Novi Sad: Arhiv Vojvodine, pp 31-66.
- Laron 2017: Guy Laron. *The Six Day War - The Breaking of the Middle East*. London: Yale University Press.
- Mueller 2006: Karl P. Mueller. *Striking First: Preemptive and Preventive Attack in U.S. National Security Policy*. Pittsburgh: RAND Corporation.
- Oren 2002: Michael B. Oren. *Six Days of War June 1967 and the Making of the Modern Middle East*. New York: Oxford University Press.
- Teveth 1972: Shabtai Teveth. *Moshe Dayan*. Jerusalem: Weidenfeld and Nicolson
- Животић 2011: Александар Животић. *Форсирање њеска*. Београд: Медија центар Одбрана.

Dušan M. RADONJIĆ

ISRAELI PREEMPTIVE USE OF MILITARY FORCE IN THE SIX-DAY WAR OF 1967

SUMMARY

The Six-Day War of 1967 was a war conflict almost unanimously defined in the scientific literature as a school example of preemptive war. The conflict was initiated with Israel's attack on Egypt and Syria, after prolonged concentration of strong military forces on their common borders by the two countries. In order to prevent joint and coordinated attack on two fronts, Israel destroyed the Egyptian and Syrian Air Force with a carefully planned airstrike in the matter of hours.

Since the founding of the State, the Israeli political and military elite have been guided by a collective narrative in addressing serious security threats. This narrative is based on drawing historical parallels with the experience of collective political violence against Jews as a political community in the past. It dictates proactivity in the protection of national interests and national security, and over time it has manifested itself in various ways. The Israeli army, as well as other security branches, have acted preemptively and preventively many times whenever the need to protect the lives and property of Israeli citizens arose.

In the eyes of the Israeli political and military elite each of the mentioned above security threats was placed in the context of the German attempt to exterminate the Jews in WW2. Regardless of our attitudes towards the Middle East conflict, the fact remains that Israel's survival was most threatened in 1948 and 1973, that is, the only two times when Israel was not the first to attack its enemies who grouped against it.

Key words: Preemptive war, Israel, Middle East Conflict, Attitude prism, Holocaust.